

ความปลอดภัยทางถนนกับการณรงค์ “เมาไม่ขับ”

การรณรงค์เมาไม่ขับในประเทศไทย เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข (นายแพทย์วิฑูร แสงสิงแก้ว) ในสมัยนั้นเป็นผู้ที่ได้มอบหมายให้สถาบันการแพทย์ ดันอุบัติเหตุและสาธารณสุข โดยนายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช ผู้อำนวยการสถาบันฯ ซึ่งดูแลรับผิดชอบ หน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ “ศูนย์เรนทร” เป็นหลักในขณะนั้น จัดทำโครงการ รณรงค์เมาไม่ขับขึ้น อันมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากสถิติข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข พบว่าการเมาแล้วขับเป็น สาเหตุสำคัญอันดับหนึ่งของการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขต้องรับภาระอย่างหนักและใช้งบประมาณ อย่างมากในการดูแลรักษาผู้บาดเจ็บ โครงการเมาไม่ขับมุ่งเน้นในการจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่าง ต่อเนื่อง โดยเฉพาะมีการนำข้อมูลสถิติอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นเทศกาลที่มี สถิติการเกิดอุบัติเหตุมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตมากที่สุดในรอบปีมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2539 ได้เกิดการรวมตัวของกลุ่มบุคคลจากหลายสาขาวิชาชีพที่เห็นความสำคัญ ของปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดจากการเมาแล้วขับก่อตั้งเป็นชมรมเมาไม่ขับขึ้นเพื่อรณรงค์สร้างกระแสสังคมให้มีความตระหนัก มีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันในการไม่ขับขีรถในขณะที่มีเมาสู่รา ต่อมาชมรมเมาไม่ขับได้ จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายและเปลี่ยนชื่อเป็นมูลนิธิเมาไม่ขับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึง ปัจจุบัน

มูลนิธิเมาไม่ขับ เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงาน คือ การหยุด คนเมาไม่ให้มาขับรถ มีแนวคิดที่จะสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องว่า พฤติกรรมเมา แล้วขับเป็นอันตรายต่อสังคม และสังคมจะไม่ยอมรับต่อพฤติกรรมนี้อีกต่อไป รวมถึงการทำให้มีการบังคับใช้ กฎหมายที่เข้มงวดจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้ได้ดำเนินการโดยเน้นหนักในเรื่องการผลักดันกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเมาไม่ขับ และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง สามารถสร้างให้เกิดกระแสขึ้นในสังคมที่เห็นเป็น รูปธรรมได้ ทั้งในรูปแบบของการรับรู้ของสังคม จน “เมาไม่ขับ” ได้กลายเป็นคำที่ติดปากโดยทั่วไปและการที่ เจ้าหน้าที่เริ่มมีการบังคับใช้กฎหมายเมาไม่ขับอย่างจริงจังมากขึ้นตามลำดับ

มูลนิธิเมาไม่ขับ มีจุดแข็งในการดำเนินงานที่ชัดเจน คือ การมุ่งเน้นเฉพาะ (Focusing) ไป ที่ประเด็น “เมาไม่ขับ” เท่านั้น ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี จนทำให้มีผู้เข้าร่วมอุดมการณ์ เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่สำคัญสามารถผลักดันให้รัฐบาล เห็นความสำคัญจนกำหนดเป็นนโยบายหลักของประเทศได้

ตัวอย่างผลงานที่เกิดจากการดำเนินงานของมูลนิธิเมาไม่ขับ

ด้านกฎหมาย

- การผลักดันให้มีการตั้งด่านตรวจวัดแอลกอฮอล์ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
- การออกกฎหมายห้ามสถานบริการน้ำมันจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ให้โฆษณาได้ตั้งแต่เวลา 22.00-05.00 น. โดยควบคุมเนื้อหาห้ามมีภาพลักษณะเชิญชวนหรือมีการดื่มให้เห็น เน้นสร้างสรรค์สังคม
- การผลักดันให้ผู้ที่ถูกศาลตัดสินในคดีเมาแล้วขับ ต้องถูกคุมประพฤติทำงานรับใช้สังคมและทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ
- การแก้ไขพระราชบัญญัติจราจรทางบก เพิ่มโทษผู้ที่เมาแล้วขับ จากโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ปรับ 2,000-10,000 บาท เพิ่มโทษเป็น จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับ 5,000-20,000 บาท มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 27 ธันวาคม 2550
- การผลักดันกฎหมายให้ต้องมีการตรวจวัดแอลกอฮอล์คู่กรณีทั้ง 2 ฝ่ายเมื่อเกิดอุบัติเหตุ โดยผู้ขับขี่ที่ปฏิเสธการตรวจให้สันนิษฐานว่า เมาสุรา
- การผลักดันให้ตำรวจทางหลวงมีการตั้งด่านตรวจวัดแอลกอฮอล์ โดยการนำเหยื่อเมาแล้วขับเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
- ผลักดันให้วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ
- ผลักดันให้มีกฎหมายห้ามผู้ขับขี่ใช้โทรศัพท์มือถือขณะขับรถ ยกเว้นการใช้อุปกรณ์เสริม มีโทษปรับ 400-1,000 บาท มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 8 พฤษภาคม 2551

ด้านการขยายเครือข่าย

- การก่อตั้งเครือข่ายเหยื่อเมาแล้วขับ
- การก่อตั้งเครือข่ายเยาวชนร่วมใจเมาไม่ขับ (Student Against Drunk Driving)
- การก่อตั้งเครือข่ายครูไทยร่วมใจเมาไม่ขับ (Teacher Against Drunk Driving)
- การสร้างพันธมิตรในการรณรงค์ “เมาไม่ขับ” ที่มีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและสื่อมวลชน

ด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์

- การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่องจนเป็นที่รู้จักและจดจำของสังคม มีคำพูดที่ติดปาก (คำว่า “เมาไม่ขับ”) , มีการจดจำสัญลักษณ์โลโก้ , สัญลักษณ์บุคคล
- สื่อมวลชนให้ความสนใจ สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
- ผู้ประกอบการด้านธุรกิจการค้าต่างๆ มีการนำโลโก้ สโลแกน ไปใช้ประกอบเพื่อการโฆษณาสินค้าและบริการอย่างหลากหลาย
- มูลนิธิเมาไม่ขับ จัดได้ว่าเป็น ศูนย์กลางการสนับสนุนสื่อรณรงค์ในการลดอุบัติเหตุให้แก่สถาบัน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ทั่วประเทศตลอดปี

- ตัวอย่างกิจกรรมรณรงค์ เช่น เมาไม่ขับช่วงเทศกาลปีใหม่ (ปีใหม่ไปให้ถึง) , สงกรานต์ (Alive Arrive) , ลอยกระทง , วันเด็ก , ตรุษจีน , คาราวันเหยื่อรณรงค์ (เหยื่อขับรถจากกรุงเทพฯ-ขอนแก่น) , ตัวแทนเหยื่อปั่นวีลแชร์รณรงค์ระยะทางกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ-เวียงจันทน์ , ตัวแทนเหยื่อขับรถจักรยานยนต์รณรงค์รอบประเทศ , งดเหล้าเข้าพรรษา , ทอดกฐินไม่กินเหล้า , กระเช้าของขวัญปลอดเหล้า , เลิก (เหล้า) แล้วรวย , วันเหยื่อโลก ฯลฯ

ด้านการพัฒนาองค์ความรู้

- สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของเหยื่อ...เมาแล้วขับ โดยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สนับสนุนการคิดค้นประดิษฐ์เครื่องมือตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดทางลมหายใจ โดยคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สนับสนุนการคิดค้นประดิษฐ์เครื่องตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในผู้ขับขี่อัตโนมัติที่ติดตั้งประจำในรถ ซึ่งหากผู้ขับขี่มีระดับแอลกอฮอล์เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดจะไม่สามารถสตาร์ทเครื่องได้ (กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินงานของมูลนิธิเมาไม่ขับ ที่ผ่านมาจะประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายสูงสุดที่ตั้งไว้ ความสูญเสียจากพฤติกรรมของผู้ที่เมาแล้วขับยังมีอยู่มาก จึงจำเป็นที่มูลนิธิเมาไม่ขับต้องดำเนินการเพื่อให้มีกระแสในสังคมและการกระตุ้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ไม่ประชาชนมีพฤติกรรมไปขับขี่ยานพาหนะหลังดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นการลดจำนวนผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และพิการจากอุบัติเหตุลง
